

ELÄINSUOJELUS JA ITSEKASVATUKSEMME.

Kysytään, onko eläinsuojeluksella jotakin osaa ihmisen kasvatuksessa — ja jos sillä sellaista on, niin kysytään, mikä tämä osuus on.

Koetan lyhyesti vastata näihin kysymyksiin.

Eläinsuojelus tarkoittaa yleisesti sanottuna hyödyllisten eläinten turvaamista ja varjelemista niiltä vaaroilta, joiden alaiseksi ne elämässään monella tavalla joutuvat, ja ennen kaikkea huolenpitoa siitä, etteivät ne joudu tarpeettomasti kärsimään ja ettei ihminen, jota nimitetään luomakunnan herraksi, ehdon tahdon tuota niille kärsimystä. Sen jälkeen kun tutkimus on meille selittänyt, että eläimelläkin on samoin kuin ihmisellä, kyky tuntea tuskaa ja pelkoa, iloa yhtä hyvin kuin surua, vieläpä kaipausta ja myötätuntoa, ei ihminen ole voinut jäädä välinpitämättömäksi niiden kärsimyksille. Eläinten suojeleminen onkin asetettu ehdottomaksi vaatimukseksi meidän aikamme siveysohjeissa; sama käsitys siitä, mitä velvollisuuksia meillä on eläimiä kohtaan — joka jo varhain on ilmaantunut suurten sivistyksen esitaistelijain lausunnoissa kuin myöskin parhaissa kansansaduissa — on vähitellen alkanut voittaa alaa yleisessä mielipiteessä, niin kaukana kuin vielä ollaankin sen toteuttamisesta käytännössä; ja uudempi rikoslakikin erimaissa on alkanut tunnustaa saman käsityksen oikeaksi säätäessään rangaistuksia eläinten tahalliseen pahoinpitelystä.

Tämä kaikki osottaa ilahuttavalla tavalla siveellisen sivistyksen kohoamista

kansojen keskuudessa. Se on todistuksena sen käsityksen syventymisestä, että on suojeltava heikkoa, on annettava turvaa turvaa kaipaavalle, ihmisen on levitettävä ympärilleen iloa ja onnea niin laajalti kuin tuntevia olentoja on.

Tosin meidän aikanamme on kuulunut ääniä tätä käsitystä vastaan, ääniä, jotka puhuvat väkevämmän oikeudesta koko luomakuntaa hallitsevana lakina, voimakkaan yksilön oikeudesta olla välittämättä heikompien oikeudesta tai onnettomuudesta; tällaisen ajatustavan kannattajista on pääasia, että yksilö pääsee omien tarkotustensa perille, saavuttaa onnensa, nauttii vallastansa — silloin koko suvunkin elämä tulee kohotetuksi. »Luonnollinen valinta vallitsee — he sanovat — kaikkialla luonnossa: terveet ja voimakkaat jäävät elämään jatkaakseen sukua, heikot sortuvat heikkouteensa, eikä se kenellekään ole vahingoksi. Luonto uhraa heikon väkevälle — pitäisikö ihmisten toisin menetellä? Eikö ole ihmistenkin kesken oikeinta ja onnellisinta, että väkevä häikäilemättä käyttää valtaansa heikkoon nähden, kukistaa hänet tieltään, kulkee kohti päämääräänsä katsomatta, tuottaako se muille iloa vai ko tuskaa, onnea vai ko onnettomuutta.

Omatuntomme nousee kapinoimaan tällaista käsitystä vastaan, omatuntomme, joka on vuosituhansia kestäneen sivistyskehityksen tulos ja jonka luomisessa ihmiskunnan syvimät henget pitkien aikojen kuluessa ovat olleet osallisina. Me emme saa omantuntomme hyväksymistä

reille, joiden tarkoituksena on johtaa meitä onneen ja menestykseen toisten elävien ja tuntevien olentojen onnettomuudella. Ja vaikka meille ehkä vakuutetaan, että moinen omatunto on järjenvastainen, että se ei ole muuta kuin pelkkää heikkoutta — ja sen ääni siis tukahutettava — niin sittenkään emme pääse siltä rauhaan: sisäinen sopusointu on poissa, korkein voimamme lamaanuu meidän tunteissamme ja tietäessämme, että jotakin olemme voittaneet vääryydellä, toisten oikeutta polkemalla. Vuosituhansien kehityksen synnyttämät parhaat vaistot, usein hankitut juuri kärsimyksillä ja kovilla koettelemuksilla, ohjaavat meitä kaikesta huolimatta tässä oikeaan suuntaan. Ja viimein kyllä ymmärryskin, kun se syvemmälle tunkeutuu selvittämään ihmisen perusteita, opettaa samaa: menestys, joka on hankittu polkemalla heikomman oikeutta, kääntyy ihmiselle itselleen onnettomuudeksi, eikä se »väkevä», joka näin voimaansa käyttää, kohota tai edistä suvun elämää.

Velvottavana käskynä kaikuvat meille yhä suuren runoilijan sanat:

»Jalo olkoon ihminen,
avulias ja hyvä!
Sillä se yksin
erottaa meidät
kaikista olennoista,
jotka tunnemme.
Jalo ihminen olkoon,
avulias ja hyvä!
Tehköön hyötyä,
oikeutta, olkoon
esikuva olentojen
aavistamaimme.»

(Goethe).

Tämän ihmisen jalouden, avuliaisuuden ja hyvyyden tulee kohdistua kaikkiin eläviin ja tunteviin olentoihin, ennen kaikkea myös heikkoihin ja turvattomiin.

Tältä pohjalta nähtynä eläinten suojeleminen on tärkeä siveellinen pyrintö, jonka arvoa emme saata kyllin voimakkaasti terottaa ihmisten mieliin. Jalo ihminen osottaa lempeyttä ja avuliaisuutta juuri eläimiä kohtaan, koska ne ylipäänsä ovat turvattomia, ovat sellaisessa asemassa, etteivät saata itseänsä ihmistä vastaan puolustaa. Niinkuin pidetään epäritarillisena ja peräti rumana, jos mies ol-

len naista ruumiillisesti voimakkaampi, häntä pahoinpitelee, taikka jos suurempi poika lyö pienempää, samoin pitäisi meidän aivan vaistomaisesti oppia tuntemaan, että eläinten piekseminen, kaikenlainen eläinten raaka kohtelevinen on alhaisen mielen tuntomerkki ja on *häpeällinen teko*.

Itse asiassa on surullista ja todistaa siveellisen sivistyksen heikkoutta, kun eläinten ystävien tehdessään työtä kalliin asiansa puolesta täytyy niin usein, puhuessaan esim. kotieläinten ja pikku lintujen puolesta, vedota etupäässä siihen hyötyyn, mikä noista eläimistä on niiden omistajalle, ihmiselle. Kuinka tympäisevää olisi kuulla sanottavan: sinun tulee olla ystävällinen ja kohtelias niille ja niille ihmisille, siitä on sinulle hyötyä. Sellainen puhe loukkaisi mitä syvimmin jokaista siveellisesti herkkää mieltä. Syventynyt ihmisyydentunto vaatii ystävällistä ja kohteliasta käytöstä kaikkia kohtaan ilman palkan toivoa, se vaatii sitä ennen kaikkia niitä kohtaan, jotka yhteiskunnallisesti ovat meitä alempana, jotka jollakin tavalla ovat meistä riippuvaisia. Ajattelen, että kerran on tuleva aika, jolloin tämä vaatimus sovitetaan myös ihmisen ja eläinten suhteeseen. —

Sanotusta jo selviää, että eläinten oikealla kohtelemisella on suuri merkitys ihmisen kasvatukselle, meidän jokaisen itsekasvatukselle. Me voimme sanoa, että korkeampi ja kehittyneempi siveellisyys, mikä kehottaa etsimään toisten olentojen onnea, jonka tunnussanoja on: oikeutta kaikille! asettaa meille ehdottomaksi vaatimukseksi eläinten lempeän kohtelun ja huolenpidon niiden menestyksestä; mutta meidän on myös syytä ottaa huomioon, että tässä avautuu ihmiselle erinomainen tilaisuus kasvattaa itsessään niitä tunteita, jotka tukevat siveellistä luonnettamme, jotka antavat tahdollemme oikean suunnan.

Jo filosofi Kant aikoinaan puolusti eläinsuojelusta etupäässä kasvatuserusteilla huomauttaessaan, että eläinten raaka kohtelevinen sotii sitä velvollisuutta vastaan, mikä ihmisellä on itseään kohtaan, koska se tylsistyttää ihmisessä säälintunnetta ja siten heikontaa ja kuolettaa hänestä sellaisia luonnollisia viettimyksiä, jotka ovat takeena toisten onnen vaalimisesta.

Tätä ajatusta ovat monet kirjailijat meidän aikanamme, jolloin eläinsuojeluksen kaunis asia on saavuttanut jo ilahuttavan paljon ystäviä, uudelleen ja syystä kyllä terottaneet mieliin. Ja erittäin on syytä huomauttaa siitä nuorisolle, joka tahdolisessa niinkuin muussakin suhteessa on vielä kehityksen alaisena ja jonka tulee oppia ottamaan varteen tekojensa vaikutus sisäisen olemuksensa, luonteensa muodostukselle ja hyväkseen käyttämään kaikki tilaisuudet, mitkä oikeaan suuntaan kehittävät tunnetta ja tahtoa

Näitä tilaisuuksia tarjoutuu runsaasti juuri meidän seurustellessamme eläinten kanssa. Kuinka monella tavalla voimme-
kaan osottaa ystävällisyyttä ja avulia-
suutta kotieläimille, missä niitä on, sama-
ten myös muille eläimille, jotka meitä ym-
päroivät sekä maalla että kaupungissa. Mutta jokainen tällainen ystävyydenoso-
tus vahvistaa meissä hyvän valtaa, lujit-
taa meissä niitä tunteita, jotka lainaavat
elämällemme kauneimman sisällön, sa-
malla kun ne ovat takeita siitä, että me
olemme joksikin hyödyksi muille ihmisille.
Ja päinvastoin: jokainen epäystävällinen
teko, jolla nuori poika tai tyttö tuottaa ki-
pua tai kärsimystä hänen läheisyyteensä
joutuneelle eläimelle, vahvistaa hänessä
pahan valtaa ja lujittaa tunteita, jotka
ovat korkeammalle elämälle vaarallisia.
Saksalainen sananlasku sanoo: »Älä rääk-
kää eläintä leikilläsi, se tuntee tuskaa
yhtä hyvin kuin sinä itsekin». Mutta
tähän olisi meidän ehdottomasti lisättä-
vä: »Älä rääkkää milloinkaan eläintä, sillä
sinä tuotat siten *itsellesi* vielä suurempaa
tuskaa kuin eläimelle.»

Eläin voi päästä jotenkin vahingoittu-
mattomana käsistäsi, mutta ne tunteet
ja mielialat, joita moinen raaka teko eh-
dottomasti herättää ja syövyttää syvälle
sieluun, eivät ole niin helposti poistetu-
t. Ne jäävät elämään ja turmelevat luon-
teesi.

»Eläinsuojelus on ihmisen suojelusta—
sanoo Foerster. Ken käyttäytyy raa-
asti eläimiä kohtaan, muuttuu itse eläi-

meksi. Se on se ehdoton rangaistus, jolla
luonto uhkaa jokaista eläinrääkkääjää ja
jota hän ei saata paeta, vaikkei kukaan
muu näekkään hänen tekoaan ja hän siis
säästyy lain mahdollisesti määräämältä
rangaistukselta. — Olette varmaan kuul-
leet austraaliaisesta kameelikurjesta,
joka on niin tottunut juoksemaan tiheässä
viidakossa, että se on vähitellen kadotta-
nut siipensä, joista jäljellä on vain lyhyet
tyngät. Sellainen on luonnonlaki, että
kaikki lihakset ja elimet, joita emme enää
käytä, käyttämättömyydestä vähitellen
häviävät. Tämä laki on voimassa myös-
kin ihmisen elämässä. Eikä ainoastaan
hänen lihastensa, vaan myös hänen sielun-
voimiensa toiminnassa. Joka kaikkialla
pyrkii panemaan tahtonsa voimaan nyr-
killään ja komentavalla äänellä, hänellä
nyrkki ja ääni vahvistuvat jokapäiväisestä
käytännöstä — mutta hänen sielunsa tulee
päivä päivältä heikommaksi — koska se ei
ole toimessa.» Eläinten hellä kohtelu saat-
taa meissä käytäntöön sielumme arvok-
kaimmat tunteet, oikeudentunnon, säälin,
lempeyden ja myötälön — ja siten se kas-
vattaa luonnettamme onnelliseen suun-
taan.

Eläinten ystävällinen kohtelevinen, nii-
hin kohdistettu hellä hoito on siis oivalli-
nen koulu nuoren ihmisen siveelliselle ke-
hitykselle, samalla kun se on osottamassa
jaloa luonteenlaatua. Se on varteen otet-
tava siitakin syystä, että eläimiä kohtaan
useinkin on helpompi osottaa ystävälli-
syyttä ja hellyyttä kuin ihmisiä kohtaan,
niissä kun ei yleensä ole havaittavana tuo-
ta tahallista ilkeämielisyyttä, mikä tekee
meille niin vaikeaksi pysyä malttavaisina
ja ystävällisinä suhteissamme toisiin ihm-
siin. Mutta se, joka on harjottanut ites-
sään lempeyden ja hyväntahtoisuuden voi-
mia seurustellessaan eläinten kanssa, saat-
taa lopulta vaikeissakin ihmissuhteissa
noudattaa korkeita siveellisyyden vaati-
muksia. Ja näin eläinsuojelus muuttuu
ihmissuojelukseksi.

O. M—e.

